

ŽIVOT CIZINCŮ V ČR

2021

Cizinci

Praha, prosinec 2021

Kód publikace: 290026 - 21

Č. j.: CSU – 011089 / 2021

Zpracoval: Odbor statistiky trhu práce a rovných příležitostí

Ředitel odboru: Mgr. Dalibor Holý

Kontaktní osoba: RNDr. Jarmila Marešová, e-mail: jarmila.maresova@czso.cz

Zajímají Vás nejnovější údaje o inflaci, HDP, obyvatelstvu, průměrných mzdách a mnohé další? Najdete je na stránkách ČSÚ na internetu: www.czso.cz

KONTAKTY V ÚSTŘEDÍ

Český statistický úřad | Na padesátém 81, 100 82 Praha 10, tel.: 274 051 111 | www.czso.cz

Oddělení informačních služeb | tel.: 274 052 304, 274 052 451 | e-mail: infoservis@czso.cz

Prodejna publikací ČSÚ | tel.: 274 052 361 | e-mail: prodejna@czso.cz

Evropská data (ESDS), mezinárodní srovnání | tel.: 274 052 347, 274 052 757 | e-mail: esds@czso.cz

Ústřední statistická knihovna | tel.: 274 052 361 | e-mail: knihovna@czso.cz

INFORMAČNÍ SLUŽBY V REGIONECH

Hl. m. Praha | Na padesátém 81, 100 82 Praha 10, tel.: 274 052 673, 274 054 223
e-mail: infoservispraha@czso.cz | www.praha.czso.cz

Středočeský kraj | Na padesátém 81, 100 82 Praha 10, tel.: 274 054 175
e-mail: infoservisstc@czso.cz | www.stredocesky.czso.cz

České Budějovice | Žižkova 1, 370 77 České Budějovice, tel.: 386 718 440
e-mail: infoserviscb@czso.cz | www.cbudejovice.czso.cz

Plzeň | Slovanská alej 36, 326 64 Plzeň, tel.: 377 612 108, 377 612 145
e-mail: infoservisplzen@czso.cz | www.plzen.czso.cz

Karlovy Vary | Závodní 360/94, 360 06 Karlovy Vary, tel.: 353 114 529, 353 114 525
e-mail: infoserviskv@czso.cz | www.kvary.czso.cz

Ústí nad Labem | Špálova 2684, 400 11 Ústí nad Labem, tel.: 472 706 176, 472 706 121
e-mail: infoservisul@czso.cz | www.ustinadlabem.czso.cz

Liberec | Nám. Dr. Edvarda Beneše 585/26, 460 01 Liberec 1, tel.: 485 238 811
e-mail: infoservislbc@czso.cz | www.liberec.czso.cz

Hradec Králové | Myslivečkova 914, 500 03 Hradec Králové 3, tel.: 495 762 322, 495 762 317
e-mail: infoservishk@czso.cz | www.hradeckralove.czso.cz

Pardubice | V Ráji 872, 531 53 Pardubice, tel.: 466 743 480, 466 743 418
e-mail: infoservispa@czso.cz | www.pardubice.czso.cz

Jihlava | Ke Skalce 30, 586 01 Jihlava, tel.: 567 109 062, 567 109 073
e-mail: infoservisvys@czso.cz | www.jihlava.czso.cz

Brno | Jezuitská 2, 601 59 Brno, tel.: 542 528 115, 542 528 200
e-mail: infoservisbrno@czso.cz | www.brno.czso.cz

Olomouc | Jeremenkova 1142/42, 772 11 Olomouc, tel.: 585 731 516, 585 731 511
e-mail: infoservisolom@czso.cz | www.olomouc.czso.cz

Zlín | tř. Tomáše Bati 1565, 761 76 Zlín, tel.: 577 004 932, 577 004 935
e-mail: infoservis-zl@czso.cz | www.zlin.czso.cz

Ostrava | Repinova 17, 702 03 Ostrava, tel.: 595 131 230, 595 131 232
e-mail: infoservis_ov@czso.cz | www.ostrava.czso.cz

Obsah

1. Úvod	4
2. Cizinci pobývající na území ČR podle kategorií pobytu	6
3. Zaměstnanost cizinců v ČR	8
3.1. Cizinci v postavení zaměstnanců.....	9
3.2. Cizinci – držitelé živnostenského oprávnění.....	16
4. Závěrečné shrnutí	19
Seznam grafů a tabulek	21
Seznam použitých zkratek	21

1. Úvod

Po dvouleté pauze vydává Český statistický úřad znovu publikaci Život cizinců v ČR, která doplňuje ročenku Cizinci v České republice. V letošním roce je tato publikace zaměřena na cizince, vykonávající v České republice výdělečnou činnost. Jde tedy jak o cizince-zaměstnance, tak o cizince, kteří na našem území podnikají na základě uděleného živnostenského oprávnění. Publikace přináší údaje za výše uvedené skupiny cizinců za rok 2020 i za delší časové řady.

Publikace je členěna do několika kapitol. První kapitola podává základní přehled o cizincích legálně pobývajících na území naší republiky podle kategorií pobytu, v členění podle pohlaví a státního občanství. Mezi legálně pobývající cizince jsou podle zákona č. 326/199 Sb., o pobytu cizinců, ve znění pozdějších úprav, zahrnuti jak občané tzv. třetích zemí, tak občané EU, kteří získali v České republice povolení k trvalému pobytu, občané třetích zemí s dlouhodobými vízy nebo dlouhodobým pobytem, jakož i občané EU a jejich rodinní příslušníci s registrovaným přechodným pobytem.

Druhá kapitola, zaměřená na ekonomické aktivity cizinců v ČR, je členěna do dvou subkapitol. První subkapitola pojednává o cizincích v postavení zaměstnance. Synonymum pro tento pojem jsou cizinci evidovaní úřady práce. Druhá subkapitola se pak týká cizinců-držitelů živnostenského oprávnění. Jako synonymum pro tento termín je v textu užíván pojem cizinci s živnostenským oprávněním. Pod pojmem celková zaměstnanost cizinců v ČR se dále v textu rozumí součet platných povolení k zaměstnání a zaměstnaneckých a modrých karet cizinců z třetích zemí, počtu cizinců evidovaných krajskými pobočkami Úřadu práce (tj. cizinců z třetích zemí, kteří pro výkon práce v ČR nepotřebují pracovní povolení a cizinců-občanů zemí EU) a počtu cizinců-držitelů živnostenského oprávnění.

Od 1. 5. 2004 mají občané EU/EHP a Švýcarska v ČR volný přístup na trh práce. Ostatní cizinci (tj. občané tzv. třetích zemí) mohou vykonávat na území ČR práci za podmínky, že obdrželi povolení k zaměstnání nebo zaměstnaneckou či modrou kartu, případně kartu vnitropodnikově převedeného zaměstnance v souladu se zákonem č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, pokud tento zákon nestanovuje jinak.

Cizinci mohou na území ČR v souladu se zákonem č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, podnikat stejně jako občané ČR, pokud splní náležitosti dané tímto zákonem a souvisejícími předpisy. Živnostenský zákon umožňuje cizinci na území ČR podnikat jako zahraniční fyzická osoba (cizinci však mohou zakládat i právnické osoby nebo zřizovat na území České republiky organizační složky svého podniku v zahraničí).

Pro účely této publikace byl zvolen termín cizinec-držitel živnostenského oprávnění nebo také cizinec s živnostenským oprávněním. V této kategorii jsou zahrnuti cizinci, kteří získali v České republice živnostenské oprávnění a kterým bylo zároveň uděleno dlouhodobé vízum, dlouhodobý nebo trvalý pobyt. Dále jde o rodinné příslušníky rezidentů s dlouhodobým pobytem nebo osoby s uděleným azylem či doplňkovou ochranou a občany států EU/EHP a Švýcarska a jejich rodinné příslušníky.

První subkapitola týkající se cizinců v ČR v postavení zaměstnanců přináší nejenom aktuální údaje (za rok 2020) v členění podle státního občanství cizince, pohlaví, odvětvové klasifikace ekonomických

činností a klasifikace podle postavení v zaměstnání, ale poskytuje i přehled o cizincích evidovaných úřady práce podle vybraných charakteristik za delší časové období.

Subkapitola týkající se cizinců-držitelů živnostenského oprávnění poskytuje statistiky za rok 2020 v členění podle státního občanství cizince, pohlaví a regionu vydání živnostenského oprávnění cizinci. Obdobně jako předchozí subkapitola, zaměřená na cizince-zaměstnance, přináší i tato část retrospektivní pohled na výše uvedenou skupinu cizinců podle vybraných charakteristik.

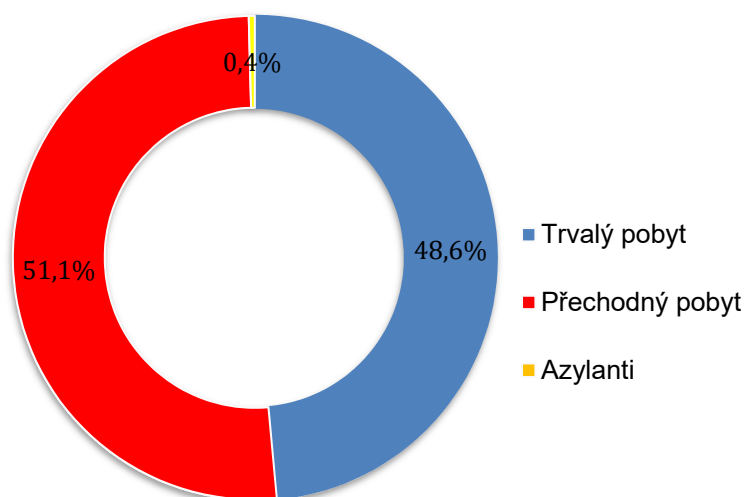
Poslední kapitolou je závěr, který shrnuje informace a hlavní zjištění obsažené v jednotlivých kapitolách.

Celá analýza čerpá z dostupných dat Ředitelství služby cizinecké policie (ŘSCP), Ministerstva práce a sociálních věcí (MPSV) a Ministerstva průmyslu a obchodu (MPO).

2. Cizinci pobývající na území ČR podle kategorií pobytu

K 31. 12. 2020 pobývalo legálně na území České republiky celkem 634 790 cizinců, z toho více než polovina (326 411 neboli 51,4 %) na základě některého z druhů přechodného pobytu (občané tzv. třetích zemí na dlouhodobá víza nebo dlouhodobý pobyt, občané EU a jejich rodinní příslušníci na základě registrovaného přechodného pobytu). Celkem 308 379 cizinců mělo na území našeho státu platné povolení k trvalému pobytu. Zbytek, tj. 2 220 osob, tvořili cizinci, kterým byl na území České republiky udělen azyl. Podíl cizinců na populaci ČR tak v roce 2020 vzrostl na 5,9 %, přičemž meziroční přírůstek celkového počtu cizinců činil 39 tisíc.

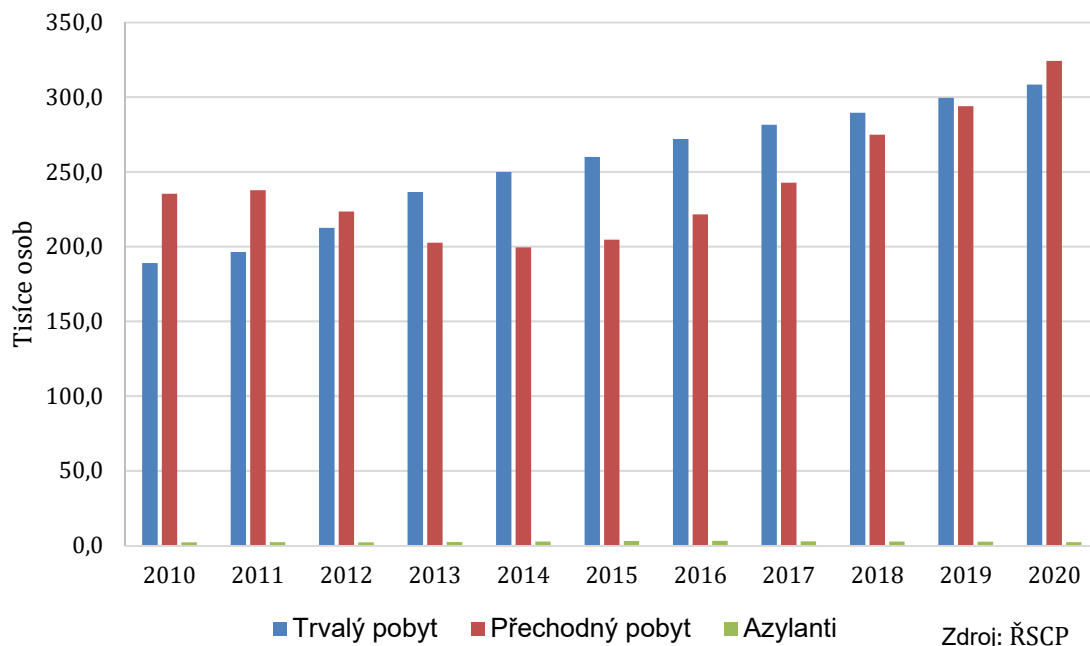
Graf 1: Cizinci v ČR podle kategorie pobytu - data k 31. 12. 2020

Zdroj: ŘSCP

Podíváme-li se na časovou řadu podle jednotlivých kategorií pobytu, je patrné, že do roku 2012 převažovali mezi cizinci s uděleným povolením k pobytu zahraniční občané s některým z typů přechodného pobytu. Mezi roky 2013 – 2019 byl tento poměr obrácený a převažovali držitelé povolení k trvalému pobytu, přičemž počty cizinců s přechodným pobytem od začátku ekonomické krize v roce 2009 až do konce roku 2014 klesaly. Od roku 2015 je však u posledně zmíněné kategorie cizinců patrné opětovné oživení a růst, které postupně vedou až k obrácení trendu ve vývoji legálně pobývajících cizinců na našem území v roce 2020. Za celé sledované období je patrný vliv střídajících se ekonomických cyklů (klesající počty cizinců s přechodným pobytem v období ekonomické recese a naopak jejich rostoucí stavy v době ekonomické konjunktury). Narůstající počty cizinců s trvalým pobytem jsou ovlivněny zvyšujícími se počty zahraničních občanů, kteří získávají nárok na tento typ pobytu (tj. po pěti letech nepřetržitého přechodného pobytu cizince na území ČR). Počet cizinců, kteří v ČR získali azyl nebo dočasnou ochranu se, vzhledem k nízkým počtům kladně vyřízených žádostí, udržuje v poslední době na zhruba stejné, nízké úrovni (cca 2 tis. osob).

Graf 2: Cizinci v ČR podle kategorie pobytu v letech 2010 - 2020

Zastoupení žen mezi cizinci s povoleným pobytem se v poslední době víceméně příliš nemění, přičemž muži mají stále většinu. Koncem roku 2020 tvořily ženy 42,9 % legálně žijících cizinců v ČR (pro srovnání v roce 2015 to bylo 43,6 %).

Občané států EU-27 tvořili v roce 2020 téměř čtyři desetiny (38,4 %) z legálně pobývajících cizinců v ČR. Jejich zastoupení se však meziročně celkem výrazně snížilo (v roce 2019 dosahovali 41,2 %). V tomto vývoji se zřejmě značnou měrou promítlo vystoupení Velké Británie z EU začátkem roku 2020.

Pořadí nejvíce zastoupených státních občanství se ve statistikách cizinců s povoleným pobytem v poslední době výrazněji nemění. Mezi nejvíce zastoupené skupiny patří tradičně občané Ukrajiny (165 654 osob), Slovenska (124 544) a Vietnamu (62 884). Občané těchto tří zemí tvořili v roce 2020 celkem 55,6 % cizinců s povolením k pobytu (resp. s povoleným nebo evidovaným pobytem) v České republice.

Ani pořadí na ostatních místech žebříčku se v průběhu let příliš nezměnilo. V roce 2020 byli na čtvrtém místě, stejně jako v předchozím roce, Rusové (41 907), s odstupem následování Němci (20 861) a Poláci (20 733). Další místa byla obsazena Rumuny (18 396), Bulhary (17 917), občany Mongolska (10 141) a Velké Británie (9 084).

3. Zaměstnanost cizinců v ČR

Cizinci mohou v České republice vykonávat výdělečnou činnost jako zaměstnanci nebo jako podnikatelé (živnostníci). Pro účely této publikace se pod pojmem celková zaměstnanost cizinců rozumí součet platných povolení k zaměstnání, zaměstnaneckých a modrých karet cizinců, počtu cizinců evidovaných krajskými pobočkami Úřadu práce a počtu cizinců s živnostenským oprávněním (podrobněji viz úvodní kapitola).

Souhrnné údaje o cizincích-zaměstnancích eviduje Ministerstvo práce a sociálních věcí. Údaje o cizincích, kteří získali v ČR živnostenské oprávnění, jsou evidovány Ministerstvem průmyslu a obchodu.

Zahraniční pracovníci hrají na českém trhu práce stále významnější roli, zejména v některých odvětvích národního hospodářství. Zatímco po našem vstupu do EU, v roce 2004, tvořili cizinci působící na českém trhu práce necelá čtyři procenta z celkového počtu zaměstnaných v ČR, do konce roku 2008 vzrostl tento podíl na 7,2 %. Mezi lety 2009 a 2010, důsledkem ekonomické krize, však podíl zahraničních pracovníků na celkové zaměstnanosti v ČR klesal (na 6,3 % v roce 2010). K oživení došlo opět až od roku 2011.

V důsledku změny informačního systému na Ministerstvu práce a sociálních věcí jsou statistiky týkající se zahraničních pracovníků-zaměstnanců za období 2012-2014 velmi omezené. Za toto období jsou k dispozici pouze kvalifikované odhady celkového počtu zahraničních zaměstnanců, neumožňující podrobnější třídění. Statistiky Ministerstva průmyslu a obchodu, týkající se cizinců-živnostníků, byly v uvedeném období poskytovány v nezměněné podobě.

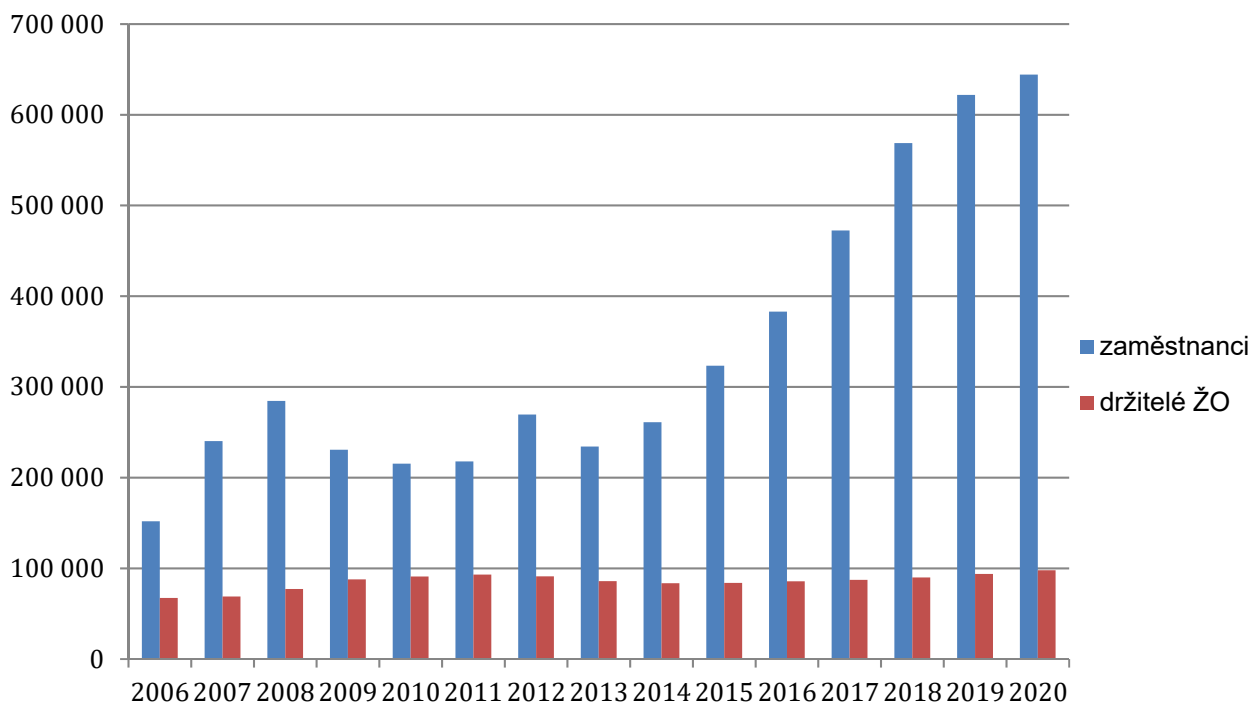
S návratem Ministerstva práce a sociálních věcí k původnímu informačnímu systému (OK práce) jsou údaje od roku 2015 o cizincích-zaměstnancích poskytovány v tříděních umožňujících detailnější analýzy a od roku 2018 publikuje ministerstvo opět podrobná data, srovnatelná se statistickými výstupy poskytovanými do roku 2011. Některé výstupy, se kterými ČSÚ pracuje, jsou nyní poskytovány dokonce v podrobnějším členění (např. výstupy podle NACE a ISCO).

Ze statistik Ministerstva práce a sociálních věcí a s Ministerstva průmyslu a obchodu vyplývá, že počet cizinců zaměstnaných v ČR (tj. zaměstnanců i živnostníků) dosáhl v roce 2020 hodnoty 741 967 osob. Cizinci se tak podíleli na celkové zaměstnanosti v národním hospodářství 14,2 %.

Jak počty cizinců-zaměstnanců (644 164), tak počty cizinců-držitelů živnostenského oprávnění (97 803) v roce 2020 meziročně vzrostly, a to i přes probíhající pandemii covid-19. Zatímco počty cizinců-zaměstnanců zaznamenaly růst o 3,6 %, počty cizinců-držitelů živnostenského oprávnění se ve srovnání s rokem 2019 zvýšily o 4,3 %.

Graf 3: Zahraniční pracovníci v ČR v letech 2006 - 2020

Zdroj: MPSV, MPO

3.1. Cizinci v ČR v postavení zaměstnanců

Podle údajů Ministerstva práce a sociálních věcí dosáhl počet cizinců–zaměstnanců na území České republiky koncem roku 2020 celkem 644 164 osob. Většinu z těchto osob (390 058 neboli 60,6 %) tvořili občané EU-27 evidovaní úřady práce na základě informačních karet. Více než pětina (144 316) z celkového počtu cizinců–zaměstnanců připadala na občany třetích zemí, u nichž se ke vstupu na domácí trh práce nevyžaduje pracovní povolení (mezi tyto osoby lze zařadit např. cizince-třetizemce s trvalým pobytem nebo uděleným azylem či doplňkovou ochranou, a další zákonem taxativně vymezené skupiny). Celkem 37 193 cizinců mělo ke konci roku 2020 platné povolení k zaměstnání. Dalších 71 579 osob pak mělo platnou zaměstnaneckou kartu a 838 cizinců bylo držiteli modrých karet.

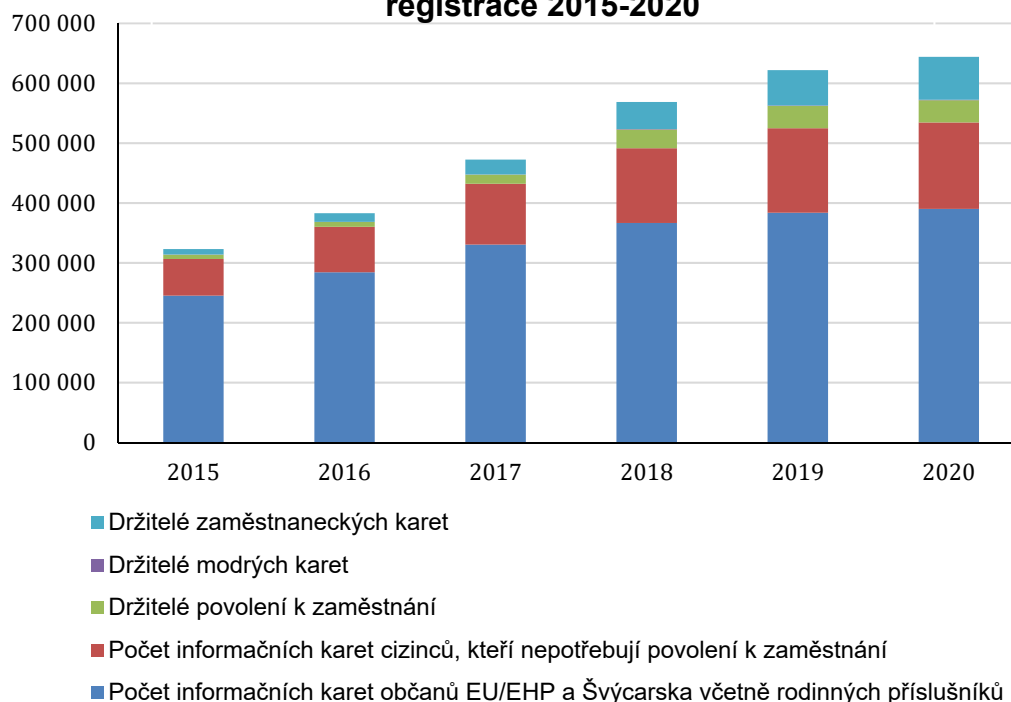
Vývoj počtu cizinců-zaměstnanců podle typu registrace od roku 2015 ukazuje následující tabulka a graf.

Tabulka 1: Vývoj počtu cizinců registrovaných úřady práce podle typu registrace v letech 2015–2020

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Počet informačních karet občanů EU/EHP a Švýcarska včetně rodinných příslušníků	245 333	284 148	330 530	366 624	383 736	390 058
Počet informačních karet cizinců, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání	61 060	76 046	101 489	124 674	141 068	144 316
Držitelé povolení k zaměstnání	7 380	8 008	15 162	31 495	37 127	37 193
Držitelé modrých karet	224	257	413	590	730	838
Držitelé zaměstnaneckých karet	9 138	14 391	24 753	45 293	59 209	71 759
Ostatní	109	39	7	0	0	0
Zahranční zaměstnanci celkem	323 244	382 889	472 354	568 676	621 870	644 164

Pozn.: Údaje za dřívější období nejsou v daném členění dostupné.

Zdroj: MPSV

Graf 4: Vývoj zahraniční zaměstnanosti podle typu registrace 2015-2020

Zdroj: MPSV

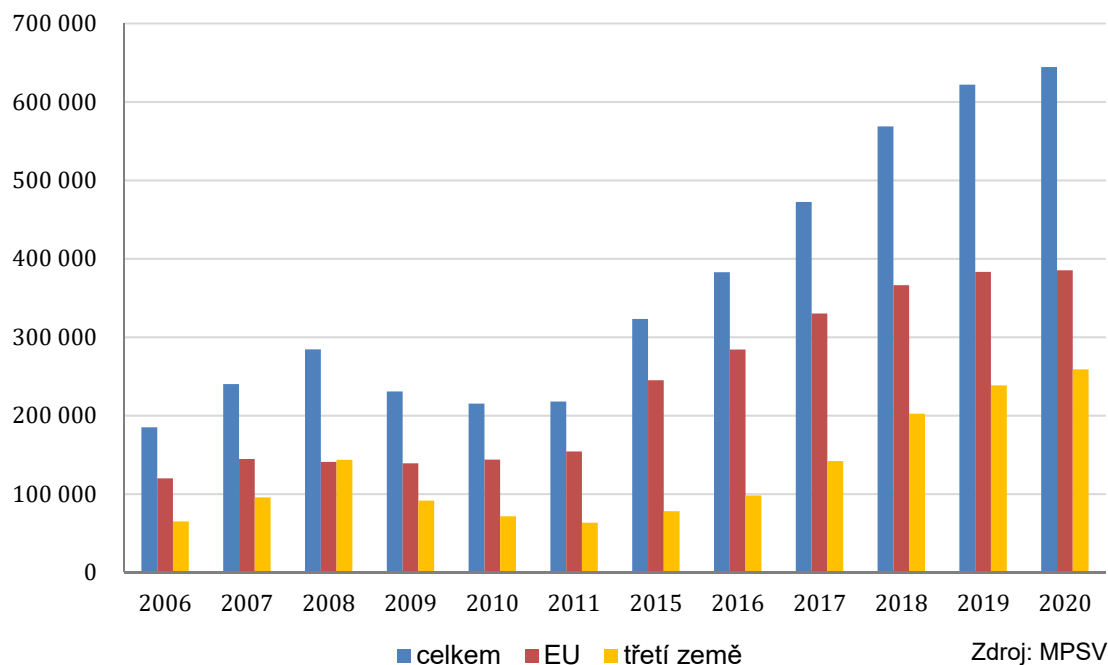
Z výše uvedeného přehledu i grafu je zřejmé, že v uvedeném šestiletém období nejvíce vzrostly počty informačních karet občanů EU, a to přibližně o 145 tisíc. Významně narostly i počty informačních karet občanů třetích zemí, kteří pro vstup na trh práce nepotřebují pracovní povolení. Jejich počty se ve sledovaném období navýšily o 83 tisíc. Dynamický vývoj, zejména v posledním období, je pak registrován i

u počtu držitelů zaměstnaneckých karet (celkové navýšení zhruba o 63 tisíc.) Na druhé straně nejnižší přírůstek za období 2015-2020 byl zaznamenán u držitelů modrých karet, a to pouhých 614 osob.

Z retrospektivních údajů za delší časové období (viz další graf níže) je mezi roky 2006-2008 patrný rostoucí trend celkového počtu cizinců evidovaných úřady práce, na kterém se podílejí občané EU i cizinci z třetích zemí. Téměř po celé toto období (s výjimkou roku 2008) mají mezi zahraničními zaměstnanci převahu cizinci ze zemí EU. V roce 2009 však dochází ke strmému poklesu a počty zahraničních zaměstnanců v ČR klesají. Tento pokles je ovlivněn zejména výrazným snížením počtu cizinců z třetích zemí v důsledku zavedení restriktivních opatření pro tyto pracovníky na domácím trhu práce a pokračuje po celé období ekonomické krize. V roce 2011 dochází k mírnému oživení, na němž se podílí výhradně zvýšení počtu cizinců přicházejících ze zemí EU. Data za roky 2012-2014 nejsou z důvodů popsanych na začátku této kapitoly za jednotlivé skupiny cizinců (tj. občany EU a občany třetích zemí) k dispozici, nicméně v roce 2015 již dostupné údaje dokumentují enormní nárůst celkového počtu cizinců evidovaných úřady práce, který je způsoben zejména výrazným zvýšením počtu cizinců přicházejících ze zemí EU. Zároveň však rostou i počty cizinců z třetích zemí, což vede k signifikantnímu navýšování celkových stavů cizinců-zaměstnanců, a to zejména do roku 2019. V roce 2020 se celkový meziroční přírůstek cizinců-zaměstnanců díky koronavirové pandemii a zavedení regulačních opatření omezujících cestování mezi státy a vydávání pracovních povolení o něco snížil, i tak ale dosáhl hodnoty cca 22 tisíc. Z grafu níže je zřejmé, že zatímco počty cizinců-občanů států EU se v roce 2020 meziročně zvýšily pouze mírně, počty zaměstnanců z třetích zemí i nadále výrazně rostou.

Graf 4: Cizinci evidovaní úřady práce v letech 2006-2020

Mezi cizinci-zaměstnanci na území ČR viditelně převažují muži, s 62,8 % v roce 2020. Vyšší převaha mužů je patrna zejména u skupiny občanů EU-27 (65,6 % v roce 2020). Mezi občany třetích zemí je podíl mužů (58,8 %) o něco nižší. Naopak ženy tvoří většinu (90,7 %) zahraničních zaměstnanců

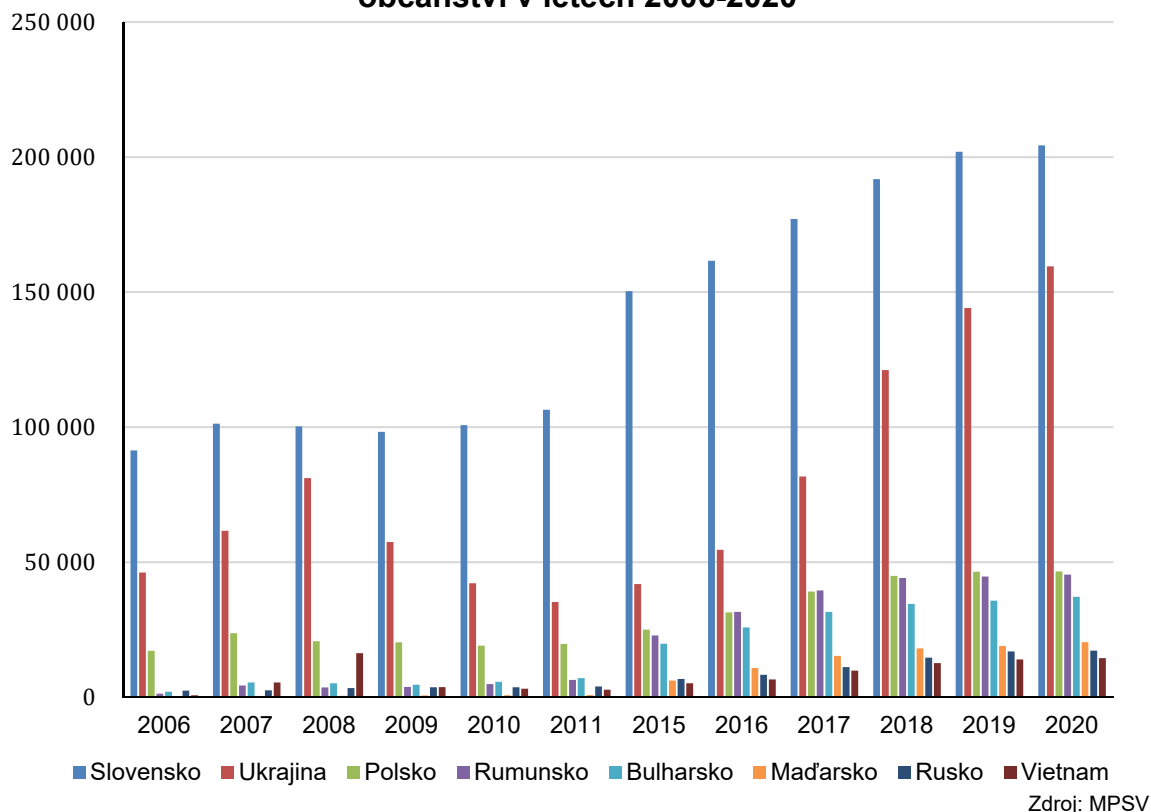
pocházejících z Thajska. Nadpoloviční zastoupení žen je dále patrné například u zahraničních pracovníků-občanů Ruska (57,1 %), Kazachstánu (54,5 %) nebo Mongolska (51,1 %).

Z hlediska členění podle státního občanství měli mezi občany EU-27 (i celkově) evidovanými úřady práce ke konci roku 2020 nejvyšší zastoupení občané Slovenska (204 294). Následují občané Polska (46 567), Rumunska (45 363), Bulharska (37 145) a Maďarska (20 350). Ve srovnání s rokem 2019, počty všech jmenovaných skupin podle státního občanství vzrostly, i když ve většině případů méně výrazně, než tomu bylo v předchozích letech. Výjimku představují Maďaři a Bulhaři, jejichž počty se v letech 2019-2020 navýšily relativně významněji, a to o 7,4 %, resp. o 4 %. Pokud jde o cizince z třetích zemí, nejpočetněji jsou na českém trhu práce zastoupeni občané Ukrajiny (159 468), následováni občany Ruské federace (17 236), Vietnamu (14 401), Mongolska (6 724), Běloruska (5 332) a Moldavska (5 029). Podobně jako u skupiny cizinců ze zemí EU, také počty cizinců z výše uvedených třetích zemí meziročně vzrostly, přičemž nejmarkantněji se v absolutních hodnotách zvýšily počty občanů Ukrajiny (o 15,4 tis.).

Podíváme-li se na retrospektivní vývoj nejpočetnějších skupin cizinců-zaměstnanců na našem území, je zřejmé, že od roku 2006 nejvíce vzrostly počty Slováků. S výjimkou let 2008-2009, kdy je patrný mírný pokles, se počty těchto cizinců kontinuálně zvyšovaly z cca 101 tis. v roce 2010 až na 204 tis. v roce 2020. Oproti tomu počty druhé nejpočetnější skupiny zahraničních pracovníků, Ukrajinců, rostly na začátku sledovaného období pouze do roku 2008, kdy dosáhly 81 tis. osob. V období ekonomické krize a recese pak postupně klesaly až na nejnižší hodnotu za celé sledované období, 35 tis. v roce 2011. Od roku 2015 je však u této skupiny zahraničních pracovníků patrný opětovný rostoucí trend, jehož dynamika nabývá na síle zejména od roku 2017. V tomto vývoji se pravděpodobně promítlo zavedení některých programů ekonomické migrace, které jsou cílené na ukrajinské pracovníky (např. Program kvalifikovaný zaměstnanec. nebo Program mimořádné pracovní vízum). Zajímavý vývoj je možné sledovat také u skupiny rumunských a bulharských občanů. Zatímco do roku 2006, tj. před vstupem Rumunska a Bulharska do EU (tyto země se staly součástí EU až v roce 2007), se počty těchto cizinců udržovaly na nízké úrovni, řádově několik set osob (v případě Rumunů) a o něco méně než 2 tis. osob (v případě Bulharů), v roce 2007 je patrný jejich prudký nárůst na úroveň několika tisíc. I přes mírné snížení v době ekonomické krize dosahují v současnosti počty těchto občanů na našem trhu práce vysokých hodnot, a to v řádu desítek tisíc osob. V posledních letech je také možno sledovat dynamický růst u občanů Maďarska. Ještě v roce 2011 jich podle statistik MPSV bylo na našem území zaměstnáno pouze cca 700. Od roku 2015 však jejich počty skokovitě narůstají až na současných 19 tisíc (údaj roku 2020).

Graf 5: Cizinci evidovaní úřady práce podle státního občanství v letech 2006-2020

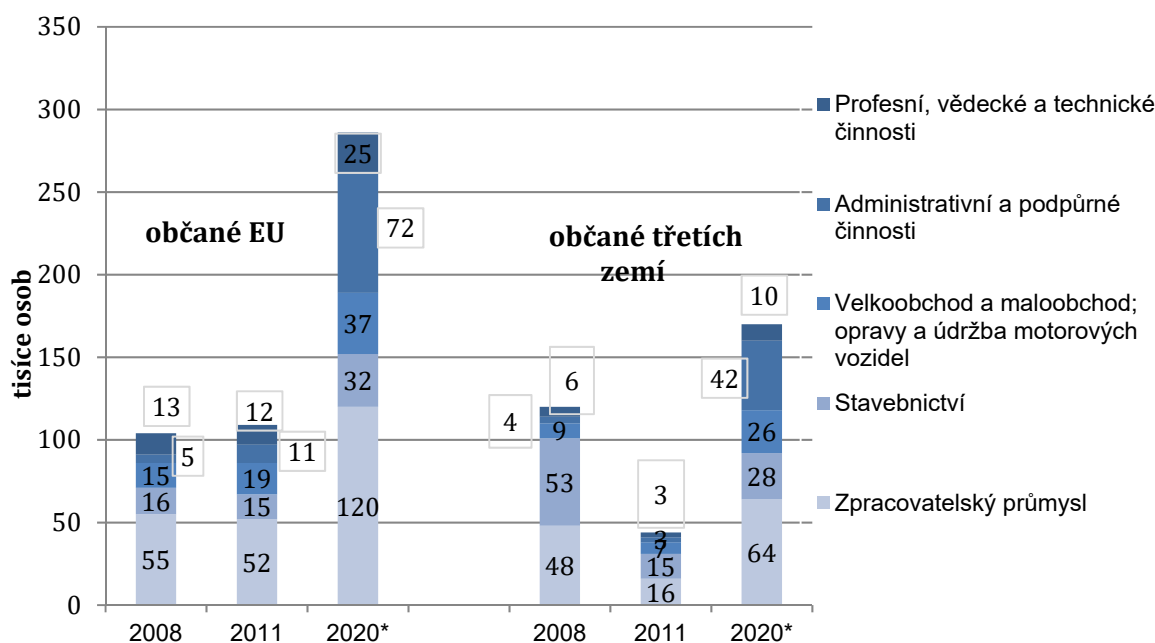
Podle údajů Ministerstva práce a sociálních věcí pracuje nejvíce cizinců ve zpracovatelském průmyslu (28,7 % z celkového počtu cizinců evidovaných úřady práce v roce 2020). V tomto odvětví bylo v roce 2020 zaměstnáno 31,2 % celkového počtu zaměstnanců ze zemí EU a 24,9 % z celkového počtu zaměstnanců z třetích zemí. Další sekcí ekonomických činností, která se v posledním období dostává do popředí z hlediska počtů zaměstnaných cizinců, jsou administrativní a podpůrné činnosti (tato sekce zahrnuje převážně agenturní zaměstnávání). Podle dostupných údajů bylo v roce 2020 v této sekci zaměstnáno celkem 17,7 % z celkového počtu cizinců evidovaných úřady práce, z nichž většina (63 %) připadala na občany zemí EU.

Dalšími odvětvími národního hospodářství přitahujícími cizince jsou stavebnictví, s 9,2 % zaměstnaných cizinců z celkového počtu cizinců evidovaných úřady práce, a velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel, s 9,8% podílem zaměstnaných cizinců z celkového počtu cizinců evidovaných úřady práce. Obdobně jako v sekci zpracovatelský průmysl a sekci administrativní a podpůrné činnosti mají v obou uvedených sekcích převahu cizinci ze zemí EU nad zaměstnanci z třetích zemí. Podle dostupných údajů byla v roce 2020 v odvětví stavebnictví zaměstnána více než jedna desetina (10,8 %) z celkového počtu cizinců-zaměstnanců z třetích zemí. Odpovídající podíl za cizince-občany EU činil 8,2 %. V odvětví velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel bylo v loňském roce zaměstnáno 9,6 % z celkového počtu cizinců evidovaných úřady práce ze zemí EU a 10,1 % z celkového počtu cizinců-zaměstnanců pocházejících z třetích zemí.

Oproti tomu odvětvím NH s nejnižším zastoupením zaměstnaných cizinců zůstává veřejná správa a obrana; povinné sociální zabezpečení, a to s pouhými 0,2 % zaměstnaných cizinců z celkového počtu cizinců evidovaných úřady práce v roce 2020.

Vývoj počtu zaměstnaných cizinců v nejvíce zastoupených odvětvích v letech 2008-2020 ukazuje níže uvedený graf.

Graf 7: Cizinci evidovaní úřady práce podle sekcí Klasifikace ekonomických činností

* Velká Británie vystoupila z EU a je řazena do skupiny třetích zemí.

Zdroj: MPSV

Z grafu je patrný výrazný nárůst cizinců ve víceméně všech vybraných odvětvích. Největší boom, ve srovnání s rokem 2011, je vidět u zpracovatelského průmyslu a v sekci administrativních a podpůrných činností. Lze rovněž konstatovat, že počty zaměstnaných cizinců-občanů EU-27 převyšují v roce 2020 počty cizinců-třetizemců ve všech sledovaných odvětvích.

Z hlediska zastoupení podle pohlaví je zřejmé, že cizinci-muži jsou nejvíce zaměstnáni v odvětví zpracovatelský průmysl (30 % z celkového počtu cizinců-mužů registrovaných ÚP), dále v administrativních a podpůrných činnostech (17 %) a stavebnictví (13,2 %). Toto pořadí je shodné pro cizince-občany EU, kde ve zpracovatelském průmyslu pracuje (32,9 % z celkového počtu mužů přicházejících ze zemí EU), v administrativních a podpůrných činnostech (18,6 %) a stavebnictví (11,7 %). Nejvíce mužů-občanů třetích zemí je také zaměstnáno ve zpracovatelském průmyslu, avšak jejich podíl zde dosahuje pouze 25,2 %. Následuje stavebnictví s 15,6% podílem a administrativní a podpůrné činnosti s 14,3 %.

Cizinky rovněž nejvíce pracují ve zpracovatelském průmyslu, jejich podíl je však v tomto odvětví ve srovnání s muži signifikantně nižší (26,4 % z celkového počtu cizinek registrovaných ÚP). V administrativních a podpůrných činnostech pak jejich podíl činí 18,9 %. Na třetím místě však na rozdíl od mužů následuje odvětví velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel, kde podíl cizinek

dosahuje 13,4 %. U cizinek přicházejících ze zemí EU jsou odpovídající podíly 28,1 % (zpracovatelský průmysl), 18,7 % (administrativní a podpůrné činnosti) a 13,6 % (velkoobchod a maloobchod). U cizinek z třetích zemí je pořadí odvětví stejné jako u cizinek ze zemí EU (i celkem), a to s podíly 24,4 %, 19,1 % a 13,2 %.

Tabulka 2: Zastoupení cizinců a cizinek v sekcích ekonomických činností (vybraná odvětví k 31. 12. 2020)

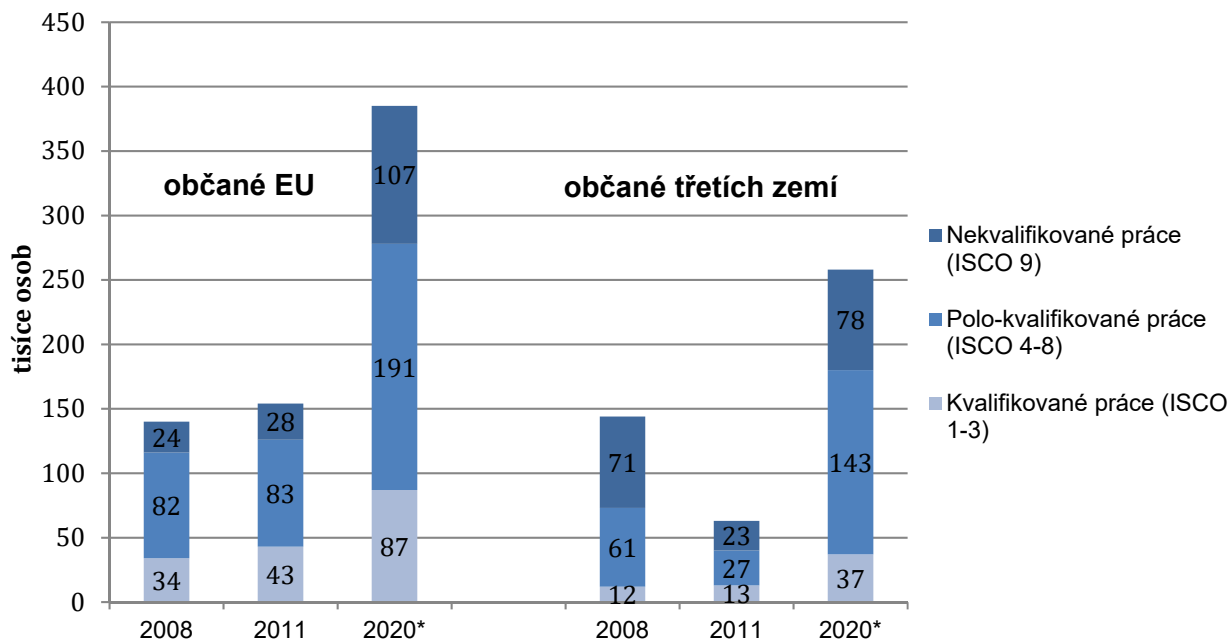
Odvětví	muži	%	ženy	%
Zpracovatelský průmysl	121 302	30,0	63 269	26,4
Administrativní a podpůrné činnosti	68 776	17,0	45 167	18,9
Stavebnictví	53 264	13,2	6 153	2,6
Velkoobchod a maloobchod	31 004	7,6	32 097	13,4
Doprava a skladování	25 797	6,4	9 763	4,1
Profesní, vědecké a technické činnosti	20 026	4,9	14 509	6,1
Informační a komunikační činnosti	19 105	4,7	8 426	3,5
Ubytování, stravování a pohostinství	15 666	3,9	16 038	6,7
Zdravotní a sociální péče	4 542	1,1	10 868	4,6
Ostatní	45 266	11,2	33 126	13,8
Celkem	404 748	100%	239 416	100%

Zdroj: MPSV

Podíváme-li se na zaměstnané cizince z hlediska hlavních tříd klasifikace zaměstnání CZ-ISCO, jsou zřejmé dlouhodobě vysoké počty zaměstnaných cizinců v třídě 9 – pomocní a nekvalifikovaní pracovníci. V této kategorii bylo v roce 2020 zaměstnáno celkem 28,8 % z celkového počtu zahraničních pracovníků–zaměstnanců v ČR, přičemž stěžejní část (57,8 %) z celkového počtu zaměstnaných cizinců v této třídě tvořili občané EU. Druhou, početně zastoupenou kategorií byla třída 8 – obsluha strojů a zařízení, montéři, na níž připadalo 23,5 % z celkového počtu zaměstnaných cizinců v ČR. Obdobně jako u předchozí zmíněné kategorie, měli i v této třídě většinové zastoupení (57,9 %) cizinci-občané zemí EU. Třetí v pořadí byla třída 7 - řemeslníci a opraváři, v níž bylo v roce 2020 zaměstnáno 11,8 % z celkového počtu zahraničních pracovníků – zaměstnanců v ČR. Na opačné straně žebříčku pak stála třída 0 - zaměstnanci v ozbrojených silách (0,01%) nebo třída 6 – kvalifikovaní pracovníci v zemědělství, lesnictví a rybářství (0,06 % z celkového počtu cizinců- zaměstnanců v ČR).

Vývoj počtu zaměstnaných cizinců ve vybraných kategoriích podle postavení v zaměstnání v letech 2008-2020 ukazuje níže uvedený graf.

Graf 8: Cizinci evidovaní úřady práce podle Klasifikace zaměstnání

* Velká Británie vystoupila z EU a je řazena do skupiny třetích zemí.

Zdroj: MPSV

Z grafu je vidět rostoucí trend počtu i podílu cizinců zaměstnaných v kategoriích připadajících na polo-kvalifikované práce (jde zejména o třídy CZ- ISCO 8 a 7, tedy o obsluhu strojů a zařízení a řemeslníky a opraváře). Počty zaměstnanců v těchto kategoriích jsou vyšší u cizinců-občanů zemí EU, u nichž se ve srovnání s občany třetích zemí i více navýšily počty zaměstnanců vykonávajících kvalifikované práce.

Z hlediska zastoupení podle pohlaví je nejvíce cizinců i cizinek zaměstnáno ve třídě 9 – pomocní a nekvalifikovaní pracovníci. Podíl mužů zde dosahuje 29,5 % z celkového počtu cizinců-mužů evidovaných ÚP a odpovídající podíl za ženy 27,5 %. Následuje třída 8 – obsluha strojů a zařízení; montéři kde je zaměstnáno celkem 100 770 cizinců (tj. 24,9 % z celkového počtu cizinců-mužů evidovaných ÚP) a 50 820 cizinek (tj. 21,2 % z celkového počtu cizinek evidovaných ÚP). Zatímco však u mužů je třetí v pořadí třída 7 – řemeslníci a opraváři s podílem 15,8 %, u žen následuje třída 5 - pracovníci ve službách a prodeji, a to s podílem 15,4 %.

Z regionálního pohledu je téměř třetina (32 %) cizinců-zaměstnanců registrovaných na území hl. m. Prahy. Následují kraje Středočeský (16 %), Jihomoravský (10,8 %) a Plzeňský (9,8 %), tedy regiony se silným zastoupením průmyslových podniků. Mezi regiony s nejnižším zastoupením zaměstnaných cizinců patří naopak Olomoucký (1,8 %) a Zlínský kraj (2,1 %) a kraj Vysočina (2,1 %), které nenabízejí tolik příležitostí k zaměstnání.

3.2. Cizinci–držitelé živnostenského oprávnění

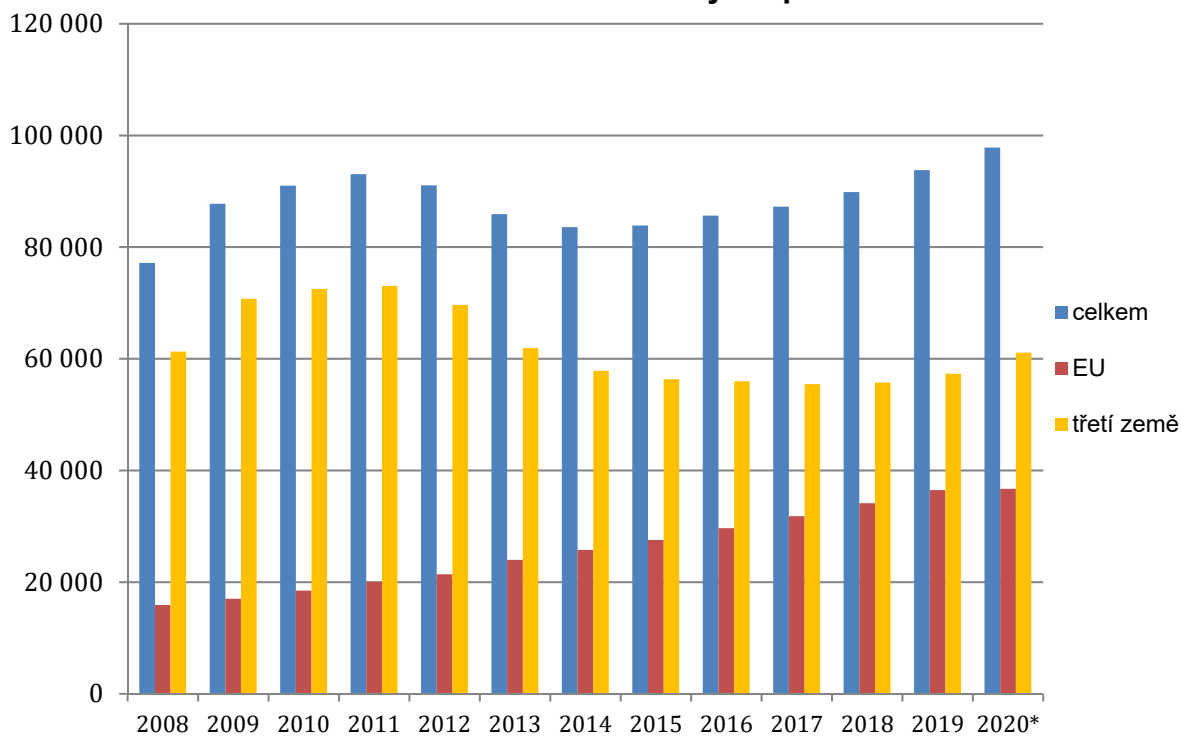
V souladu se zákonem č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, ve znění pozdějších předpisů, mohou cizinci na území ČR podnikat stejně jako občané ČR (podrobněji viz Úvod).

Navzdory ekonomické krizi počty cizinců-držitelů živnostenského oprávnění do roku 2011 rostly. Koncem roku 2011 dosáhl počet cizinců s živnostenským oprávněním na území České republiky svého prvního maxima, 93 059. Občané EU tvořili více než pětinu (21,5 %) z tohoto počtu. Celkový počet cizinců s živnostenským oprávněním vzrostl mezi roky 2008-2011 o 15 901 osob, přičemž hlavní podíl na tomto růstu měli občané třetích zemí (jejich počet vzrostl za uvedené období o 11 781 osob). Výše popsaný vývoj lze vysvětlit tím, že v důsledku zavedení restriktivních opatření vůči cizincům-zaměstnancům z třetích zemí na domácím trhu práce na začátku ekonomické krize, řada z těchto cizinců přešla do oblasti podnikání, ve které byly benevolentnější legislativní podmínky (tento předpoklad potvrzují i dostupné údaje týkající se legálně pobývajících cizinců z třetích zemí na našem území za uvedené období). V roce 2011 je však patrné významné zpomalení růstu mezi cizinci-třetizemci a mezi roky 2012-2017 dokonce nastolení sestupného trendu mezi touto skupinou zahraničních občanů uplatňujících se na našem trhu práce. Po víceméně stagnujících počtech v roce 2018 začíná skupina třetizemců opět výrazněji narůstat až od roku 2019. Na druhé straně skupina cizinců-držitelů živnostenského oprávnění pocházejících ze zemí EU po celé sledované období, tj. od roku 2008, kontinuálně roste.

Graf 9: Cizinci s živnostenským oprávněním

* Velká Británie vystoupila z EU a je řazena do skupiny třetích zemí.

Zdroj: MPO

V roce 2020 dosáhl počet cizinců majících živnostenské oprávnění v ČR svého maxima, za celé sledované období třinácti let (tj. od roku 2008; viz graf výše) – 97 803 osob. Meziroční přírůstek činil 4,3 %. Pořadí nejpočetnějších státních příslušností cizinců-živnostníků se v roce 2020 příliš nezměnilo. Stejně jako v předchozích letech, tak i v roce 2020 byli nejpočetnější skupinou občané Ukrajiny, s 24 155 registrovaných osob. S odstupem následovali občané Vietnamu (20 505) a Slovenska (20 253). Jak skupina Ukrajinců, tak skupina Slováků meziročně výrazně početně narostla, a to o 5,4 % resp. o 6,4 %. Oproti tomu stavy držitelů živnostenského oprávnění vietnamského státního občanství ve srovnání s rokem 2019 poklesly o 1,1 %. Z dostupných statistik je zřejmý zejména výrazný, kontinuální početní růst v případě občanů Slovenska. Za období od roku 2008 se počty těchto cizinců na našem trhu práce navýšily o více než 10 tisíc neboli více než dvojnásobně.

Mezi další početněji zastoupené skupiny z hlediska státního občanství (s více než 2 000 registrovaných osob) patřili v roce 2020 Rusové (3 764), Němci (3 075) a Poláci (2 742). Počty cizinců všech jmenovaných státních občanství se mezi lety 2019-2020 zvýšily - nejvíce u občanů Ruska, a to o 9,2 %. U ostatních z výše jmenovaných státních občanství byly přírůstky pouze mírné.

Obdobně jako u skupiny cizinců v postavení zaměstnanců, také mezi cizinci s živnostenským oprávněním tvoří většinu muži (67,9 % v roce 2020). Viditelně nadprůměrné zastoupení žen je mezi cizinci ze států EU patrné v případě občanů Estonska (ženy zde tvořily 56,3 % z celkového počtu registrovaných cizinců s živnostenským oprávněním). Mezi cizinci z třetích zemí mají ženy v kategorii držitelů živnostenského oprávnění dominantní zastoupení mezi občany Thajska (91,4 %). Většinu tvoří ženy i mezi zahraničními podnikateli se státním občanstvím Ruska (56,3 %), Mongolska (54,5 %) nebo Běloruska (51,0 %).

Stejně jako v roce 2019, i v roce 2020 bylo nejvíce cizinců s živnostenským oprávněním (40,5 %) registrováno na území hl. m. Prahy. Mezi dalšími atraktivními regiony (s vysokými počty registrovaných zahraničních držitelů živnostenského oprávnění) se umístily kraje Středočeský (11,6 %), Ústecký (8,1 %), Jihomoravský (7,9 %) a Plzeňský (5,9 %).

5. Závěrečné shrnutí

- Ke konci roku 2020 pobývalo legálně na území našeho státu cca 645 tis. cizinců, z toho více než polovina (326 tis.) na základě některého z druhů přechodného pobytu. Podíl cizinců na celkové populaci ČR tak dosáhl hodnoty 5,9 %.

- Zastoupení žen mezi cizinci s povoleným pobytem se v poslední době příliš nemění, přičemž muži mají stále většinu. Koncem roku 2020 tvořily ženy 42,9 % legálně žijících cizinců v ČR (pro srovnání v roce 2015 to bylo 43,6 %).

- Občané států EU-27 tvořili v roce 2020 téměř čtyři desetiny (38,4 %) z legálně pobývajících cizinců v ČR. Jejich podíl se však meziročně celkem výrazně snížil (v roce 2019 dosahovali 41,2 %). V tomto vývoji se zřejmě značnou měrou promítlo vystoupení Velké Británie z EU začátkem roku 2020.

- Pořadí nejvíce zastoupených státních občanství se ve statistikách cizinců s povoleným pobytem v poslední době výrazněji nemění. Mezi nejvíce zastoupené skupiny patří tradičně občané Ukrajiny (165 654 osob), Slovenska (124 544) a Vietnamu (62 884). Občané těchto tří zemí tvořili v roce 2020 celkem 55,6 % cizinců s povolením k pobytu (resp. s povoleným nebo evidovaným pobytem) v České republice.

- Důležitou roli, zejména v některých odvětvích národního hospodářství, hrají na českém trhu práce zahraniční pracovníci. Počet zahraničních pracovníků dosáhl koncem roku 2020 celkem 741 967 osob, což znamenalo 14,2 % z celkového počtu zaměstnaných v ČR.

- Cizinci mohou v České republice vykonávat výdělečnou činnost jako zaměstnanci nebo jako podnikatelé (živnostníci). Podle údajů Ministerstva práce a sociálních věcí činil počet cizinců evidovaných úřady práce v ČR koncem roku 2020 celkem 644 164 osob. Nadpoloviční většinu (385,2 tis. neboli 59,8 %) z tohoto počtu tvořili občané EU; ve srovnání s rokem 2019 však se jejich počet zvýšil pouze o cca 2 tisíce a jejich podíl dokonce meziročně poklesl o 1,8 p. b. Oproti tomu počty i podíl občanů třetích zemí uplatňujících se v pozici zaměstnanců na českém trhu práce se v posledním období významně zvyšují.

- Z hlediska členění podle jednotlivých státních občanství převažují mezi cizinci-zaměstnanci v ČR slovenští občané. S odstupem následují občané Ukrajiny, Polska, Rumunska a Bulharska.

- Podle údajů Ministerstva práce a sociálních věcí pracuje nejvíce cizinců ve zpracovatelském průmyslu (28,7 % z celkového počtu cizinců evidovaných úřady práce v roce 2020). V tomto odvětví bylo v roce 2020 zaměstnáno 31,2 % celkového počtu zaměstnanců ze zemí EU a 24,9 % z celkového počtu zaměstnanců z třetích zemí. Další sekcí ekonomických činností, která se v posledním období dostává do popředí z hlediska počtů zaměstnaných cizinců, jsou administrativní a podpůrné činnosti (tato sekce zahrnuje převážně agenturní zaměstnávání). Podle dostupných údajů bylo v roce 2020 v této sekci zaměstnáno celkem 17,7 % z celkového počtu cizinců evidovaných úřady práce, z nichž většina (63 %) připadala na občany zemí EU.

- Z hlediska zastoupení podle pohlaví je zřejmé, že cizinci-muži jsou nejvíce zaměstnáni v odvětví zpracovatelský průmysl, dále jsou početně zastoupeni v administrativních a podpůrných činnostech a stavebnictví. Cizinky rovněž nejvíce pracují ve zpracovatelském průmyslu, jejich podíl je však v tomto odvětví ve srovnání s muži signifikantně nižší. Stejně jako u cizinců-mužů, také u cizinek jsou druhým

nejvíce zastoupeným odvětvím administrativní a podpůrné činnosti. Na třetím místě však, na rozdíl od mužů, následuje odvětví velkoobchod a maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel.

- Podíváme-li se na zaměstnané cizince z hlediska hlavních tříd klasifikace zaměstnání CZ-ISCO, jsou zřejmé dlouhodobě vysoké počty zaměstnaných cizinců v třídě 9 – pomocní a nekvalifikovaní pracovníci. V této kategorii bylo v roce 2020 zaměstnáno celkem 28,8 % z celkového počtu zahraničních pracovníků–zaměstnanců v ČR, přičemž stěžejní část (57,8 %) z celkového počtu zaměstnaných cizinců v této třídě tvořili občané EU. V posledním období je zároveň patrný rostoucí trend počtu i podílu cizinců zaměstnaných v kategoriích připadajících na polo-kvalifikované práce, zejména ve třídě CZ-ISCO 8 a 7, tedy u obsluhy strojů a zařízení a řemeslníků a opravářů. Počty zaměstnanců v těchto kategoriích jsou vyšší u cizinců-občanů zemí EU-27, u nichž se ve srovnání s občany třetích zemí zároveň i více navýšily počty zaměstnanců vykonávajících kvalifikované práce.

- Z regionálního pohledu je téměř třetina cizinců-zaměstnanců registrována na území hl. m. Prahy. Následují kraje Středočeský, Jihomoravský a Plzeňský, tedy regiony se silným zastoupením průmyslových podniků.

- V roce 2020 dosáhl počet cizinců majících živnostenské oprávnění v ČR svého dosavadního maxima, 97,8 tis., přičemž meziroční přírůstek činil 4,3 %. Pořadí nejpočetnějších státních příslušností cizinců-živnostníků se v roce 2020 příliš nezměnilo. Stejně jako v předchozích letech, tak i v roce 2020 byli nejpočetnější skupinou občané Ukrajiny. S odstupem následovali občané Vietnamu a Slovenska.

- Obdobně jako v přechodných letech bylo nejvíce cizinců s živnostenským oprávněním registrováno na území hl. m. Prahy. Mezi dalšími atraktivními regiony (s vysokými počty registrovaných zahraničních držitelů živnostenského oprávnění) se umístily kraje Středočeský, Ústecký, Jihomoravský a Plzeňský.

Seznam grafů a tabulek

Graf 1: Cizinci v ČR podle kategorie pobytu, údaje k 31. 12. 2020

Graf 2: Cizinci v ČR podle kategorie pobytu v letech 2010 - 2020

Graf 3: Zahraniční pracovníci v ČR v letech 2006 - 2020

Graf 4: Vývoj zahraniční zaměstnanosti podle typu registrace ÚP v letech 2015 - 2020

Graf 5: Cizinci evidovaní úřady práce v letech 2006 - 2020

Graf 6: Cizinci evidovaní úřady práce podle státního občanství v letech 2006 - 2020

Graf 7: Cizinci evidovaní úřady práce podle sekcí Klasifikace ekonomických činností

Graf 8: Cizinci evidovaní úřady práce podle Klasifikace zaměstnání

Graf 9: Cizinci s živnostenským oprávněním v letech 2008 - 2020

Tabulka 1: Vývoj počtu cizinců registrovaných úřady práce podle typu registrace v letech 2015 - 2020

Tabulka 2: Zastoupení cizinců a cizinek podle sekcí Klasifikace ekonomických činností (vybraná odvětví k 31. 12. 2020)

Seznam použitých zkratk

ŘSCP = Ředitelství služby cizinecké policie
MPSV = Ministerstvo práce a sociálních věcí
MPO = Ministerstvo průmyslu a obchodu
ÚP = Úřad práce